

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melanchthonis Grammatica Latina

Melanchthon, Philipp

Wittebergae, 1621

Caput XIV. Syntaxis verborum cum accusativo

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

CAPUT XIV.

SYNTAXIS VERBORUM
cum Accusativo.

REGULA I.

1. * Activa Verba omnia, Accusativum¹ patientis asciscunt. ut:

<i>Amo Deum.</i>	<i>Honora parentes.</i>
<i>Aro terram.</i>	<i>Bibo vinum.</i>
<i>Nosce teipsum.</i>	<i>Cedo librum.</i>

Sic & Deponentia, quæ Activè significant. ut:

2. *Amplector virtutem. Seqvor² Ducem.*
3. *Imitor Ciceronem. Morsu depascitur³ artus.*
2. *Æn.*

† Excipe, *Benedico, Maledico, Persuadeo, Nubo, Insidior, & quædam alia*, quæ Dativo junguntur. Ea usus docebit.

REGULA II.

1. † Neutra quædam, imitatione Græcorum¹ asciscunt Accusativum vel suæ originis, vel cognatæ significationis.

2. Sui originis. 2 ut:
Servio servitntem. Plaut. Persa.
Furit furorem. 12. Æn.
Bello bellum. Liv.
Erro errorem. Gell.
Ludo lusum. Ter.
Gaudeo gaudium. Cæl. 1. 8. ep. 2
Pugno pugnam. Plaut.

Somno

Somnio somnium. Plaut.

Noceo noxam. Liv.

Iuro iusjurandum. Cic. 5. ep. 2.

Cognatae Significationis, 3. ut: 3.

Eo, Repo, Carro viam, Stadium, mille passus.

Pastillos Rufinus olet, Gorgonius hircum. Hor. 1. sat. 2.

Olet lucernam. Præluceo bonam spem.

Vivo etatem, Bacchanalia. Iuro Iovem lapidem.

Dormit somnum Epimenideum. Navigat æquor.

Redolet antiquitatem. Vineta crepat mera. Hor. 1. 1. ep. 7.

Idem faciunt & Deponentia, quæ Neutraliter significant. ut: *Seqvi sectam.*

Præliari prælium. Mori mortem.

NOTA. Δ I. Accusativus in Ablativum⁴ 4. aliquando vertitur. ut:

Diu videor vita vivere. Plaut. pro vitam.

Morte obiit repentina. Svet. Aug. 6. 4. pro, mortem.

Non licet recta ire via. Seneca pro, viam.

Δ II. Neutra⁵ & Deponentia frequenter 5. regunt Accusativos Pronominum Relativorum vel Demonstrativorum, & Nominum Indefinitorum. ut: 6.

Propter te hæc pecco. Plaut.

Ne quid peccetis, paveo. Plaut.

Illud non dubito. Cic. 1. ep. 15.

Δ III. Neutra, quæ Accusativum suæ originis aut cognatæ significationis admittunt,⁷ sæpè etiam in Tertia persona Passiva usurpantur, præcedente Nominativo. ut: 7.

V 3 Pugna

AXIS VERBORUM

PUT XIV.

IS VERBORUM

Accusativo.

REGULA I.

omnia, Accusativum

ut:

Honora patrem

Bibo vinum.

Cedo librum.

gentia, quæ Activa

em. Seqvov 2. Blau

s. Morja depascent

2.

medico, Maleduco, Per-

ssdam alia, quæ Depon-

cebit.

REGULA II.

in, imitatione Gram-

ativum vel suæ origi-

onis.

originis. 2. ut:

Plaut. Persa.

En.

7.

Cel. 1. 8. ep. 2

Plaut.

Pugna, summâ contentione pugnata. Cic. pro Mur.

Prælium malè pugnatum à suis Regem terrebat. Sal. lug.

Tota mihi dormitur hyems. Martial.

Nunc tertia vivitur ætas. Ovid.

Sic Evigilo, Festino, Propero, & quedam similia, quia interdum Transitive cum Accusativo usurpantur, etiam in tertiâ personâ fieri possunt passiva. ut:

Quos studium cunctos evigilavit idem. Ov. 1. Trist. Evigilata tuis cogitationib. consilia. Cic. 9. Att.

Quas induat illa Festinat vestes. Ov. 2. Met.

Nec virgines festinantur. Tacit.

Quicquid agit, properat omnia. Plaut. Pæn.

Nisi voluntariam mortem properavisset. Tac. 1. 2.

Delubra occultâ celeritate properantur. Plin.

REGULA III.

† Construuntur cum Accusativo vel Ablativo aliquando Verba Composita, vi Præpositionis cum qua sunt composita. ut:

Adeo patrem. Villam prætereo sciens. Ter. Eun.

Transiit metam. Prætervecti sumus scopulos. 5. Æn.

Ejecit eum sedibus suis. Pedem porta non extulit. Svet. Tib.

Quanta spe decidi. Ter. Magnis tamen excidit ausis. Ovid.

Ali-

Aliquando
res. ut:
dicendo ad præfiss.
Ejus est mari.

R
† Quæ men
frequentè Acc
vo cum Verbis
Quam abesse
15. ep.
Herina filia La
dico p.

Ne longè inter
Ingribus; no
Ovi

Bidui spacio a
Δ Aliqua
Casui, ut:
Murrino ca
Quam à mil
lib.

† Cetera q
Accusativos
rum Rei, ut:
Ducote litera
Nulla salus bell
Etiã quan
personam au
Appositione,

Aliquando expressè adduntur Præpositio-
nes. ut:

Accedo ad pedessequas. Incidit in febrim. Cic.
Ejectus è mari. Milites ex oppido jussit
exire. Casf.

REGULA IV.

† Quæ mensuram aut spacium significant,
frequenter Accusativo¹ Casu, rarius Ablati-
vo cum Verbis junguntur. ut: 1.

Quum abessem ab Amano iter unius diei. Cic.
15. ep. 4.

*Hercinia silve latitudo novem dierum iter expe-
dito patet. Casf. l. 6. bell. Gall.*

Nec longis inter se passibus absunt. 11: Æn.

Iugeribus, novem summus qui distat ab imo.
Ovid.

Bidui spacio abest ab eo. Planc. Ciceroni.

Δ Aliquando Præpositio² addicatur utrivis
Casui. ut: 2.

Murrhino capaci ad sextarios tres. Plin. 37. 2.

Quum à mille ferè passibus castra posuisset. Liv.
lib. 4. dec. 3.

REGULA V.

† Certa quædam Activa³ sunt, quæ duos
Accusativos asciscunt, unum Personæ, alte-
rum Rei. ut: 4.

Doceo te literas. Celo te culpam. 4.

Nulla salus bello: pacem te poscimus omnes.

Etiam quando uterque Accusativus⁵ eandē
personam aut rem, sive per ἐπεξήγησιν, i. e.

Appositionē, sive alia declaratione notat. ut: 5.

Appositionē, sive alia declaratione notat. ut: 6.

*Judico te beatum. Petit hanc Saturnia munus.
7. Dare filiam⁷ uxorem. Renuncio te Magistrum.
Plato Voluptatem appellat escam malorum.*

□ *Da precipua Verba prioris Ordinis?*

Doceo, Edoceo, Dedoceo, Erudio, Celo, Moneo, Admoneo, Rogo, Oro, Exoro, Precor, Flagito, Exigo, Posco, Reposco, Interrogo, Confulo, &c.

□ *Da precipua Verba posterioris Ordinis?*

Nuncupo, Appello, Nomino, Dico, Prædico, Voco, Habeo, Puto, Existimo, Judico, Designo, Creo, Declaro, Renuncio, Cognosco, Deprehendo, Reperio, Facio, Præsto, Præbeo, Do, Adjungo, Pero, Expeto, Sumo, Capio, Cupio, Volo, Desidero, Quæro, Jubeo, pro Creo, Seqvor, &c.

8. *NOTA. Δ I. Multa Verba, præter Accusativum personæ, asciscunt hos Accusativos⁸ rei, Hoc, Istud, Illud, Id, Idem, Quod, Quid, Aliquid, Nihil, Nonnihil, Pauca, Multa, Unum, Duo, Tria: Sed idcirco non statim omnia quosvis alios admittunt. ut: 2*

Illud me præclare admones. Cic. Att. l. 9.

Id amabo adjuta me. Ter.

Pauca pro tempore milites cohortatus. Sal. Jug.

10. *Δ II. Doceo, Edoceo, Moneo, Admoneo, Rogo, Posco, Exoro, retinent Accusativum rei etiam in Passivo. ut: ¹⁰ Cato rogatus sententiam. Salust. Delectus iter melius. Hor.*

11. *Δ III. Interrogo, Percontor, Celo, Moneo, Admoneo, ¹¹ Commoneo pro Commonefacio, Hortor: Item, Doceo, Edoceo, Erudio, pro Certiorem facio, sæpè pro Accusativo rei asciscunt Ablativum*

trum cum Pra
de re te esse adon

Δ IV. Ve

præter Acculat

looz cum Pra

ant; Posco, Repo

Precor, Deprec

139, Percontor,

Non debeba

6. Vt

Omnia volo

lib. 3.

Sic & Rogo, O

rarius. ut: ⁹ N

lib. 13. 19.

Nunc me o

A

Ex his, t

Accusativu

postulant,

Onare iust

Frator exo

ven

Itaque ut f

At

Δ V. In

bent Acculat

lativo rei. ut

Informare,

genus

Inbuere aliq

gione.

tivum cum Præpositione DE, ut: ¹² Putavi, *ca* 12.
de re te esse admonendum.

Δ IV. Verba Petendi & Percontandi, præter Accusativum rei, ferè Ablativum personæ cum Præpositione A vel AB habent, ut sunt, Posco, Reposco, Flagito, Efflagito, Postulo, Precor, Deprecor, Peto, ¹³ Contendo, Exigo, Exigo, Percontor, Quæro, Scitor, Sciscitor. ut: ¹⁴ 13. 14.

Non debebam ego has literas a te poscere. Cic. 6. Verr.

Omnia volo à me & postules & expectes. Cic. lib. 3. ep.

Sic & Rogo, Oro, Exoro, Obsecro, Quæro, licet rariùs. ut: ¹⁵ Nunc à te illud primùm rogabo. Cic. lib. 13. ep. 15.

Nunc me orare à Vobis jussit Iupiter. Plaut. Amph.

Ex his, Oro, Exoro, Obsecro Obtestor, ¹⁶ post 16.
Accusativum personæ ferè Conjunctionivum, postulant, intercedente UT. v. g.

Omare jussit heri [te], ad se ut venias. Ter.

Frater exoravit me ipsum, ut huc secum venirem. Cic. Att. lib. 1.

Itaque ut facias, te obtestor atque obsecro. Cic. Att. l. 11.

Δ V. Instituo, Informo, Instruo, Imbuo, habent Accusativum personæ tantùm, cum Ablativo rei. ut:

Informare, Instruere, Instituire aliquem In-
geniis artibus, doctrina, literis Grecis.
Imbuere aliquem bonis moribus, doctrina, reli-
gione. V 5 Sic

Sic dicimus: *Docere aliquem fidibus. Cic.*

*Erudire aliquem artibus, institutis, præceptis,
laboribus, disciplina.*

Græcis literis satis doctus. Cic.

Mulier literis Græcis & Latinis docta. Salust.

Docere, Erudire aliquem ad aliquid.

Erudire aliquem in his vel illis rebus.

REGULA VI.

† *Jubeo* non tantum Accusativum rei asci-
scit, sed interdum etiam Dativum vel Accu-
sativum personæ. ut:

1. *Silentia jussit dextra.* ¹ *Lucan. lib. 1.*
2. *Cæsar militibus suis* ² *jussit, ne qui eorum viola-
rentur. Cæs. lib. 3. de bell. Civ.*
3. *Filiam* ³ *jube potius. Ter. Heaut.*
4. *Rectè olim ineptum Delphicus jussit Deus
Quarentem,* ⁴ *quisnam primus sapientum foret,
Ut in ore tereti nomina eorum inscriberet. Aus.
in lud. 7. Sap.*

Δ *NOTA.* Quando *Jubeo* idem significat
quod *Decerno, Statuo, Creo*, tantum Accusati-
vum rei vel personæ admittit, nunquam Da-
tivum. ut: ⁵

5. *Populus Romanus legem jussit de civitate tribu-
enda. Cic. pro Cornif.*

REGULA VII.

† Verbum *PATIOR*, regens Accusativum
substantivi, circumloquitur Verbum Passivum
vel Neutrum eiusdem Substantivi. ut:

*Pati obsidionem. Liv. l. 7. dec. 4. pro Obsideri.
Pati stuprum. Justin. l. 9. pro stuprari.*

Pati

Pati tyrannidem. Justin. l. 16. pro tugavev'sedz.
Pati lucem & timorem. Val. l. 1. Arg. pro, Vi-
vere & Timere.
Pati occasum. Claudian. Gigant. pro occidere.
Paticultus. Ovid. 1. Fast. pro Coli.

CAPUT XV.

SYNTAXIS VERBORUM

cum Ablativo.

REGULA I.

* Passiva verba omnia Ablativum ¹ agentis
 asciscunt cum Præpositione ² A vel AB. ut:
Laudatur ab his: culpatur ab illis. Hor. l. 1. sat. 2.
Ego quoque à meis me amari & magnipendi
postulo. Ter. Ad. 5. 4.

1.
2.

Sic etiam Neutra atque Deponentia pas-
 sive significantia. ut:

Liquescit à Sole. Salve ab amicis.
Perit ab Hannibale. Mori ab ense, Lucan.
Vapulat à Magistro: Rem atrocem à servis suis
passus est. Plin.

† Excipe, *Oblector & Delector*, quæ sine
 Præpositione Ablativo junguntur. ut:

Oblectari ludis. Cic. pro Mur. Delectari decla-
matorio genere. Cic. l. 3. Q. Fr. Crimnibus in-
ferendis. de Amic. Cogitatione speq. pro Arch.

Δ Cicero tamen etiam dixit: *Delectari ab*
aliquo. in Or: Delectari in aliquo re. l. 1. Fin. &
2. de leg.

REGULA II.

Δ *Facio, Fio, & Futurus sum*, peculiari si-
 gnifica-